

MUZEJSKI VJESNIK 6

GLASILO MUZEJA

SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

**MUZEJSKI VJESNIK
GLASILO MUZEJSKOG DRUŠTVA SJEVEROZAPADNE
HRVATSKE**

(Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovec, Koprivnica, Križevci,
Trakošćan, Varaždin, Varaždinske Toplice i Virje)

UREDNIŠTVO

Vladimir Kalšan (glavni i odgovorni urednik), Ljubica Ramušćak,
Marina Šimek, Vlado Srimšek, Branimir Šimek (tehnički urednik)

Muzejski vjesnik izlazi povremeno, a najmanje jednom godišnje.
Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Časopis solidarno financi-
raju muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

NAKLADNIK

Muzej Međimurja — Čakovec

ZA NAKLADNIKA

Vladimir Kalšan

TISAK

TIZ »Zrinski« Čakovec, naklada 800 komada

BROJ 6 — OŽUJAK 1983.

GOD. VI

Za sadržaj priloga odgovaraju autori

SADRŽAJ

MUZEJ I ŠKOLA

- Stjepan Hajduk: Iskustva iz Zavičajnog muzeja Varaždinske Toplice u suradnji sa školama 3
- Marina Šimek: Neke mogućnosti suradnje učenika i arheologa 6
- Libuše Kašpar: Suradnja etnologa Gradskog muzeja Varaždin se školama 11
- Miroslav Klemm: Obrazovanje izložbama 16

MUZEJ I UDRUŽENI RAD

- Franjo Horvatić: Suradnja Muzeja grada Koprivnice i SOUR-a »Podravke« 21
- Jasna Tomičić: Udruženi rad i Gradski muzej Varaždin 25
- Vladimir Kalšan: Muzej Međimurja — Čakovec i udruženi rad Međimurja 26

MEZEOLOGIJA I ZAŠTITA

- Zorko Marković: Razmatranja o zaštiti arheoloških lokaliteta 31
- Dragutin Feletar: Dolazi vrijeme »Industrijskih muzeja« 33
- Smilja Petr-Marčec: Osnovan muzej prehrane »Podravke« 35
- Marina Šimek: Igračke u prethistoriji i antici 39
- Zoran Gregl: Osnutak muzeja u Velikom Taboru 42

STRUČNI ČLANCI

- Zorko Marković: Opažanja o statističkoj obradi nalaza s arheoloških istraživanja 49
- Zoran Homen: O jednom nalazu sa križevačke ciglane 51
- Jasna Tomičić: Varaždinska brvnara 55
- Tomislav Đurić: Stare varaždinske novine u knjižnici Gradskog muzeja Varaždin 58
- Vladimir Kalšan: Kupoprodajni ugovor Eugen Feštetić — »Slavonija« dd za industriju drva u Zagrebu 64
- Josip Fluksi: Naprave za lov štetočina i gamadi 68
- Marijan Špoljar: Izložba — akcija kao forma galerijskog djelovanja 71

VIJESTI

- Dragutin Feletar: Četiri vrijedna izdanja 77
— Libuše Kašpar: Povijesne paralele hrvatske i slovenske
etnologije (1848 — 1945.) 79
— Libuše Kašpar: Kongres folklorista na Hvaru 81
— Ljubica Ramušćak: III kongres Saveza društava povjes-
ničara umjetnosti Jugoslavije i Skupština saveza 82

IN MEMORIAM

- Tomislav Đurić: Umro je Josip Turković — slikar pod-
ravske ravni 87
— Dragutin Feletar: Mirko Androić (1922—1982.) 88
— Tomislav Đurić: Uz desetu obljetnicu smrti Krešimira
Filića 89
AKCIJE 93

atrakcije zbiljskog rada starinskih naprava, odnosno bez prateće izdavačke aktivnosti, izrade suvenira i slično. S druge strane, u Shropshiru je to sve ostvareno — to je zbiljski muzej koji se prostire na kilometrima mjerenom prostoru, gdje su sačuvane sve stare zgrade i alati, te se ovdje sve još nalazi u pogonu i može se istinski doživjeti razvoj proizvodnje (što znači da mlade generacije mogu i mnogo naučiti). Tu se radi o visokom stupnju razvijenosti tzv. industrijske arheologije, dakle otkrivanja i restauriranja starih manufakturnih i industrijskih pogona, koja grana još kod nas nije ni pokucala na vrata. Proći će, bez sumnje, mnogo vremena kada će Muzej prehrane »Podravke« dostići svoj engleski uzor, ali tome valja težiti, a sada su stvoreni solidni temelji da se u tome uspije. O stvaranju Muzeja prehrane Hrvatske, odnosno Jugoslavije, u Koprivnici, bilo bi neophodno da se dogovore svi najodgovorniji faktori, a prvenstveno muzeji, pa da svi zajedno podupru ovu vrijednu inicijativu »Podravkaša«.

Vrijeme industrijskih muzeja, gdje će se informirati i učiti kako bi bolje radili danas, očito dolazi i u nas.

Smiljana Petr-Marčec, Muzej prehrane »Podravka« Koprivnica

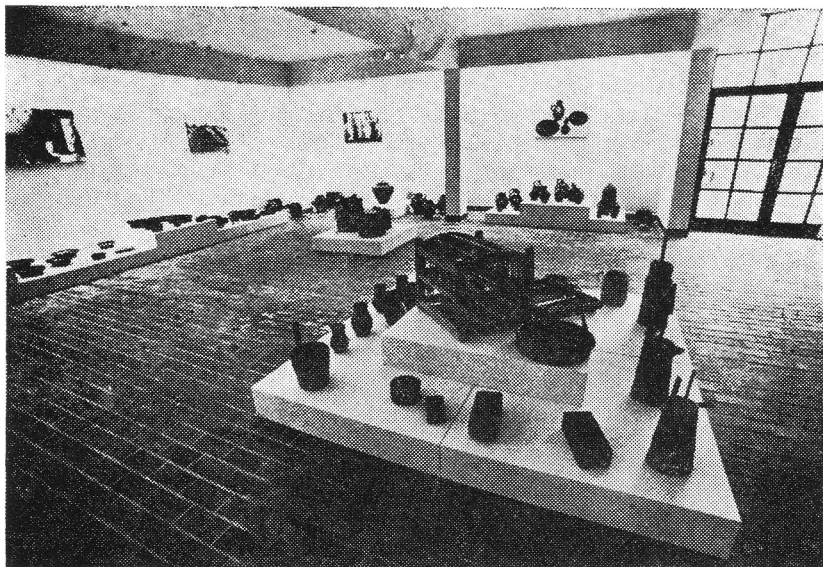
OSNOVAN MUZEJ PREHRANE »PODRAVKE«

Početak studenog 1982. godine, povodom 35. godišnjice »Podravke«, u njenom sklopu otvoren je Muzej prehrane. To otvorenje rezultat je višegodišnjeg planiranja, dogovora i rada.

Začetak ideje o muzeju seže u 1971. godinu, kada je u »Podravki« organizirana izložba o razvoju prehrambene industrije u Koprivnici a u povodu posjete druga Tita. Već tada se uvidjelo da se i industriji i njenom razvoju može pristupiti i na drugi način, te da je takav pristup potreban ako se želi sačuvati slika nekadašnjeg načina proizvodnje za buduće generacije. Tako se rađa ideja, da se osnuje muzej »Podravke«.

Tokom idućih godina prikuplja se dokumentacija, fotografije i drugi materijal o »Podravki« i njenom razvoju. S vremenom, začetna ideja o muzeju »Podravke« proširuje se i prilazi se planiranju Muzeja prehrane, koji bi obuhvatio sve načine dobivanja i pripreme hrane od prehistorije do danas.

Usporedo s time planira se i izgradnja nove muzejske zgrade, koja bi uz muzejske prostorije obuhvatila i sve popratne objekte vezane uz takvu ustanovu i njenu tematiku. Također se 1978. godine počinje sakupljati građa na terenu, uglavnom etnografska, te prvi poljoprivredni i »Podravkini« strojevi.

Dio postave Muzeja prehrane »Podravke« s eksponatima vezanim za kuhinju i kuhanje.

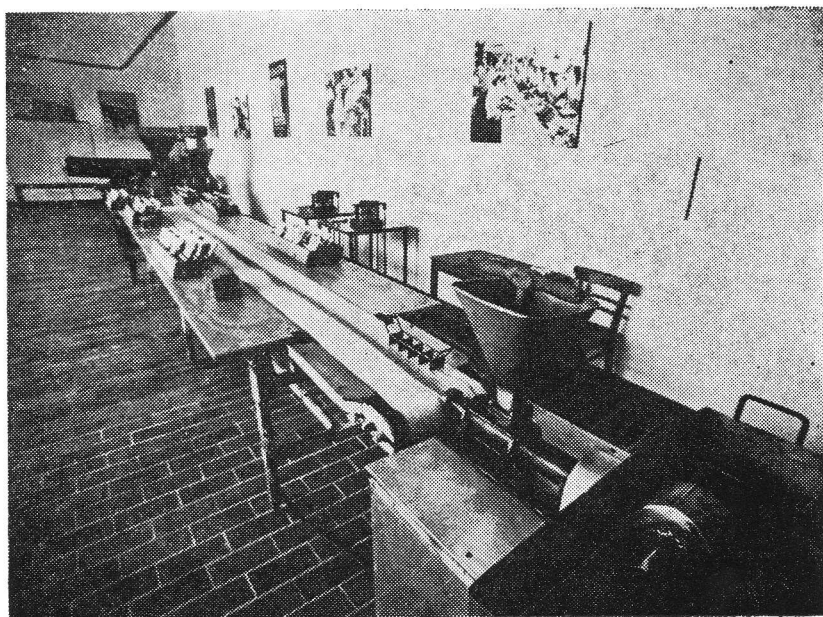
Pošto u današnje vrijeme nije moguće izvesti takav projekt, kao što je planirano, 1979. godine dolazi do nekih promjena. Osnovna koncepcija muzeja je zadržana, ali odustaje se od izgradnje novih zgrada i plan razvoja dijeli se u dvije faze. Određuje se nova lokacija — zgrade stare klaonice, koje svojom veličinom i smještajem, uz manje popravke, odgovaraju prvoj fazi muzeja, u kojoj će biti zastupljene samo neke teme, što je uvjetovano brojem sakupljene građe i trenutnim mogućnostima. U drugoj fazi, predviđena je dogradnja novih zgrada na istoj lokaciji, te obuhvaćanje svih tema.

U toku 1981. i 1982. godine počinje, zapravo, pravi rad na izgradnji prve faze muzeja. Uređuju se zgrade, a 1982. godine zapošljavaju se kustos i preparator, pa se pristupa dokumentiranju, sređivanju i zaštiti građe i pripremi postave muzeja.

Danas, nakon otvorenja, Muzej prehrane raspolaže sa oko 300 m² izložbenog prostora, dvorištem sposobnim za izlaganje većih eksponata, muzejskom radionicom-prostorom i opremom jednom od najboljih u Hrvatskoj, upravnim prostorijama i depoima, gdje se trenutno čuva najveći broj eksponata.

Izložbeni prostor podijeljen je u dvije tematske cjeline.

U prvoj je etnografski prikaz gospodarstva Podravine, zapravo jedan presjek — od obrade zemlje do posuda za pripremu hrane. U ovom dijelu, na galeriji, biti će uskoro izloženi kruhovi i razna peciva vezana uz narodne običaje, te manje posude iz raznih krajeva Jugoslavije. Također je u pripremi rekonstrukcija seoske kuhinje sa zidanom peći i namještajem tipičnim za ovaj dio Podravine.

Rekonstrukcija prve linije juha u »Podravki« 1975. do 1961. godine.

Druga izložba prikazuje dijelíc razvojnog puta »Podravke«. To je rekonstrukcija linije juha iz 1957—1961. godine. Ovdje su, uglavnom strojevima i posudama iz tog razdoblja, prikazani počeci proizvodnje juha u »Podravki«, od pripreme sirovina do gotovih proizvoda. Zanimljivo je vidjeti kako su, ne tako davno, radili, na vrlo jednostavan način, na strojevima koje su izradili sami radnici »Podravke«, te kako se od takvog načina proizvodnje razvio gigant prehrambene industrije Jugoslavije.

U dvorištu, između ovih dviju izložbi nalaze se lokomobil i vršalica iz 1900. god. i velika vinska preša, koji ih na određeni način povezuju. Ovo je dakle Muzej prehrane u svojoj prvoj fazi. Bilo bi preopširno nabrajati sve poslove koji su uz ovu prvu fazu vezani, od stalnog nadopunjavanja izložbi, sakupljanja i zaštite eksponata, uređenja depoa i svih drugih poslova vezanih uz rad muzeja. Možda bi bilo zanimljivije osvrnuti se ukratko na koncepciju muzeja i njegovu ulogu u budućnosti.

Tematika koju muzej obrađuje pruža neslućene mogućnosti i jednostavno nema kraja nabranjanju tema koje se mogu obrađivati. Ako se samo dodirnu osnovne etape u razvoju čovječanstva, od dobivanja vatre, lova, sabiraštva, primitivnog načina priprema hrane, preko svih pronalazaka i izuma koji su uvijek više-manje vezani uz lakši način dobivanja hrane i poboljšanje prehrane, sve do današnje prehrambene industrije, nemoguće ih je sve ovdje nabrojiti, kamoli prikazati i obraditi u jednoj ustanovi. Zbog toga muzej u budućnosti treba osigurati široku suradnju sa svim muzejima, srodnim ustanovama, svim zainteresiranim, sakupljati sve priloge, informacije i sugestije s raznih područja i pripremati ih za daljnju obradu.

U novoizgrađenim zgradama biti će moguće jednim dijelom prikazati osnovne načine dobivanja hrane, dok će i tu veći dio morati biti pohranjen i spreman za povremene tematske izložbe. Pošto je namjera, da se obradi cijela Jugoslavija, predstoji golem višegodišnji rad na tome, da se prikupi i obradi potrebna građa, što je naravno nemoguće za nekolicinu (planiranih) radnika muzeja. Muzej prehrane trebao bi biti plod suradnje svih zainteresiranih muzealaca i drugih suradnika širom zemlje, koji bi svojim prilozi i informacijama pripomogli formiranju takve ustanove. Također se ne smije zapostaviti suradnja prehrambenih industrija, prvenstveno »Podravke«, koja je pokazala velik interes i potakla osnivanje muzeja, pa i drugih, koji će, vjerujemo, rado prihvatiti suradnju na dokumentiranju razvoja prehrambene industrije kod nas.

Tako će jednog dana muzej, uz stalnu postavu i depoe, imati i opsežan arhiv s dokumentima vezanim uz prehranu, pa će moći pružati mnoge informacije koje su danas i neobrađene, s fotografijama, stručnom literaturom...

Muzej je otvoren, pa iako je krenuo skromno, sa malim brojem radnika i starim zgradama, možemo se nadati, da će razvoj muzeja teći tokom koji je predviđen. Pošto se radi o novom pristupu jednoj kompleksnoj tematici, koja kod nas još nije na takav način obrađivana, a kod nas zapravo nemamo ni uzora za specijaliziranu muzejsku ustanovu takvog tipa, predstoji još mnogo rada i traženja najboljih rješenja za konačnu realizaciju muzeja. To neće biti »prva« ili »druga« faza, već mnogo faza traženja, učenja i novih odluka. Vjerujemo, da će sve početne poteškoće i problemi biti prebrođeni i da će radnici muzeja, uz pomoć i suradnju mnogih kolega i suradnika, uspjati formirati jedinstveni Muzej prehrane Jugoslavije, koji će objedinjavati sve što je vezano uz prehranu na našem tlu.

Marina Šimek, Gradski muzej Varaždin

IGRAČKE U PREHISTORIJI I ANTICI

Izložbu pod ovim nazivom, ostvarenu vrlo dobrom suradnjom Gradskog muzeja Varaždin, Arheološkog muzeja iz Zagreba i Tvornice namještaja i didaktike iz Dugog Sela, razgledali su varaždinci tokom ožujka 1982. godine. Pod pokroviteljstvom OK SSRN — Konferencije za pitanje društvenog položaja žene Varaždin, ekspozicija je u Izložbenom salonu Gradskog muzeja Varaždin otvorena u povodu Dana žena. Upravo ova tema izložbe odabrana je iz više razloga: eksponati — igračke — ne interesiraju samo najmlađe, ali u smislu određene »muzejske« edukacije najzahvalnije posjetiocima — djecu, već pobuđuju zanimanje i kod njihovih roditelja, odgajatelja i nastavnika; organizatori izložbe bili su kod odabira teme potaknuti i činjenicom da igračke koje čuva Arheološki muzej u Zagrebu predstavljaju izuzetno zanimljivu, ali i nedovoljno poznatu zbirku vrijednih nalaza; svakako je i mogućnost konfrontacije staro-novo, odnosno arheološki nalaz-moderno didaktičko sredstvo, predstavljala određeni izazov, kojeg su tokom trajanja izložbe podjednako prihvaćali i odrasli i djeca.